

חדשות הגן הזואולוגי

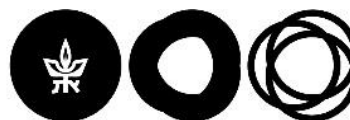
קורס "מחקר, שמירת טבע וחינוך בגני חיות" – הצצה לפרויקטים

למעלה, הארטיקים בהתהוות, צילום: שיר גולדובסקי
למטה, שיר, פנק וארטיק, צילום: עמית שאולי

בחדשות האביב [כתבנו על הקורס החדש](#) "מחקר, שמירת טבע וחינוך בגני חיות", שבמסגרתו על הסטודנטים לבצע פרויקטים בגן הזואולוגי. הפרויקטים שהוצעו לסטודנטים היו משני סוגים: תכנון תצוגה חדשה לצורך שיפור תנאי האחזקה של בעלי החיים, או תכנון, ביצוע ויישום של אמצעי העשרה, במטרה להוסיף עניין לשגרת היומיום של בעלי החיים, לגרות את חושיהם ולגרום להם להפעיל את גופם. בכל אחד מהפרויקטים היה על הסטודנטים ללמוד ולהכיר

היטב את בעלי החיים שעמם עבדו וכן לעבוד בשיתוף פעולה מלא עם המטפל בגן הזואולוגי. אנחנו שמחים להציג כאן, על קצה המזלג, שלושה מהפרויקטים שכבר התבצעו.

מכינים גיגית הפתעות וחסת חרקים
(בתמונה: המטפל אהוד קציר)

🌱 "לפנק את הפנק" - העשרה לשועלי הפנק

אור אתליי, עמית שאולי, עינת מרקוס ושיר גולדובסקי בחרו לבצע פרויקט העשרה לשתי קבוצות שועלי הפנק שלנו. הן צפו בהתנהגות הפנקים, למדו עליהם ובהתייעצות עם אהוד קציר, המטפל בפנקים, תכננו ובצעו כמה אמצעי העשרה, שהיו מוצלחים מאוד.

▪ **"קרטיבים"** - העשויים מפירות וירקות קפואים, שהוגשו לפנקים בימי הקיץ החמים ועזרו להם להצטנן.

▪ **"חסת חרקים"** – חסה שבתוכה הוחבאו פרוקי רגליים שונים. על הפנקים היה לפרק את החסה ולגלות את פריטי המזון הטעימים.

▪ **"גיגית הפתעות"** - מלאה חול ו"הפתעות" (ביצים וחרקים). על הפנקים היה לחפור בכפותיהם בחול (התנהגות טבעית, שאנחנו רוצים לעודד) ולהיעזר בחוש הריח שלהם כדי להגיע למטעמים.

▪ **"מובייל חרקים"** – בקבוק פלסטיק מחורר, התלוי בגובה, ובעת שמטלטלים אותו נופלים ממנו מגוון פרוקי רגליים. מטרת המובייל היא לגרום לפנקים להפעיל את גופם, לרוץ ולנתר לגובה, ממש כאילו היו צדים חרקים מעופפים בטבע.

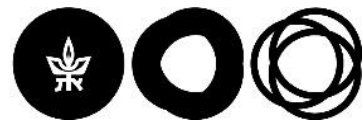

סולם מזון לקוצנים, צילום: רועי גרסטל

🌱 העשרה לקוצנים זהובים

עידן פרידמן, עמית דליגדיש, מריאנא בדארנה ורועי גרסטל ביצעו את הפרויקט שלהם בתצוגת הקוצנים הזהובים, הנמצאת בחצר הזוחלים. הם עקבו אחר התנהגות הקוצנים, עמדו על מבנה התצוגה ועל הדרכים לשיפורה, התייעצו עם ברק לוי, המטפל בקוצנים, ויחד תכננו ובנו

כמה אמצעי העשרה פשוטים, שהקוצנים מיהרו להשתמש בהם, ביניהם השניים המתוארים להלן.

עובדים במרץ ועוצרים רגע כדי להצטלם, צילום: רועי גרסטל

התצוגה המשותפת: מאחור – אדמת החמרה החפורה, באמצע – גזעי העצים, בחזית – בריכת המים של הנוטרייה, צילום: רון אלעזרי-וולקני

▪ **"סולם"**, שעליו מונחת קערה עם ירקות שורש. על הקוצנים לאתר את המזון בעזרת חוש הריח ואז לטפס על הסולם כדי להגיע למזון הנחשק. בדרך זו הוסיפו הסטודנטים לקוצנים עמדת מזון מעניינת ומאתגרת.

▪ **"בתים"** חדשים בתוך מוטות במבוק עבים וארוכים. הבתים מוגנים וחמימים, בגודל המתאים לקוצנים, המחיצות בין התאים מאפשרות לכל קוצן למצוא לעצמו מקום מתאים והחומר שנבחר, במבוק, מעודד כרסום, מה שמאוד חשוב לשמירה על צמיחה תקינה של שיני הקוצנים.

🌈 תצוגה מעורבת חדשה – נוטרייה

דורבנים

הפרויקט של ליאנה יונס, יארא חלבי ועדן מיארי היה תכנון חיבור תצוגות הנוטרייה והדורבנים לתצוגה אחת, גדולה ומרווחת. על הסטודנטים היה ללמוד על הביולוגיה של שני המינים, על הצרכים הספציפיים של כל מין ולתכנן תצוגה משותפת, שתתאים לשניהם. הסטודנטים היו אמורים רק לתכנן, אך תוך כדי עבודתם הוחלט על ביצוע בפועל. כך, לאחר שבוצעו עבודות המסגרות ועבודות העפר הנדרשות ובריכות המים טופלו, הסטודנטים, בעזרתו של המטפל עמנואל בר, היו מעורבים גם בחיבור הדורבנים והנוטרייה בפועל ובבחינת

התנהגותם בתצוגה המשותפת. לתצוגה המחודשת והמעורבת הוכנסה כמות גדולה של אדמת חמרה, שבה עורבבו בוטנים, תפוחי אדמה, בצלים וזרעים שונים, הן על מנת לספק לדורבנים סיבה לחפור והן על מנת לגדל באדמה סוגי ירק שונים. לאחר מכן הוספו לתצוגה גזעי עצים, שמגוונים את פני השטח, מספקים לדורבנים אפשרות כרסום ומונעים כניסת אדמה לבריכת הנוטרייה. הבעיה המרכזית שלנו כעת היא שהדורבנים חופרים להנאתם בשטח ומבלים את רוב שעות היום עמוק במחילותיהם החדשות. אין ספק שתנאי המחיה שלהם השתפרו, אבל כעת עלינו לדאוג שהקהל יראה אותם. התוכנית היא להרגיל אותם בהדרגה לכך שהם מקבלים מזון נחשק מידי המדריכים, בזמן ההדרכה.

עובדים במרץ על הכנת התצוגה המשותפת, צילום: רון אלעזרי-וולקני

מערכות מחקר חדשות בגן הזואולוגי

בצדו הצפון-מזרחי של הגן נבנית בימים אלה מערכת מחקר חדשה, שמקים ד"ר גל ריבק לחקר הביומכניקה והאנרגטיקה של שחיית עופות מים. המערכת כוללת שתי בריכות גדולות (בנפח 3 מ"ק ו-12 מ"ק, בינתיים רק הגדולה יותר כבר בנויה ומופיעה בתמונות), שבהן יצללו עופות צוללים ותנועתם תצולם מתחת לפני המים. הבריכה הגדולה היא תעלה שעומקה מטר אחד ואורכה 12 מטר, היוצרת תנאי שחייה תת-מימית רדודה ואופקית, המדמים תנאים של שחייה לאורך קרקעית אגם בחיפוש אחר מזון. צורת הבריכה מתעלת את העופות לשחות בקו ישר ובמהירות ועומק קבועים, בשדה הראייה של מצלמות וידאו מהירות, מה שמאפשר ניתוח מדויק של תנועות השוחה, תוך כדי התנהגות שחייה סטריאוטיפית. הבריכה הקטנה יותר, שתגיע בקרוב, היא למעשה מיכל אנכי, שבו צוללים העופות לעומק של שני מטרים, והוא מאפשר לבחון

את קטע הצלילה שבו בעל החיים צולל מפני השטח אל הקרקעית. בשלב הראשון, המערכת תשמש לניתוח תנועות השחייה של העופות מתחת לפני המים ומעל פני המים. בעתיד הרחוק יבוצעו בה גם מדידות של הקצב המטבולי בזמן צלילה. מתוך ניתוח תנועות החתירה של הרגליים מתחת למים, מעבדתו של ד"ר ריבק תחקור את יעילות השחייה של מיני עופות מים שונים (למשל, ברווזים מסננים מול ברווזים צוללים, טבלנים מול קורמורנים וכדומה) ותפתח מודלים לאומדן העלות האנרגטית של השחייה, כתלות במהירות השחייה ועומק הצלילה. לאחר שתושלם הבנייה, הראשונים לחנוך את המערכת יהיו שבעה צוללי ביצות (*Aythya nyroca*), אשר יובאו במיוחד לשם כך מגן חיות

בגרמניה. הצוללים כבר "עשו עלייה", ובינתיים הם משתתפים במאמץ הרבייה של צוללי ביצות בגן החיות התנ"כי בירושלים, לצורך השבה לטבע. צוללי ביצות קיננו בעבר בעמק החולה ובמישור החוף, אך כיום הם מין בסכנת הכחדה חמורה בישראל. התקווה היא שמלבד ידע בסיסי, המחקר גם יספק מידע על צורכיהם של צוללי הביצות בטבע ויעלה את המודעות לאובדן בתי הגידול ואזורי הקינון של הצוללים ושל עופות מים בכלל.

מערכת מחקר חדשה נוספת הוקמה באזור הדרום-מערבי של הגן. המערכת הוקמה לצורך מחקר חדש, המשותף למעבדה של פרופ' נגה קרונפלד-שור ולחוקרים מאוניברסיטת בנארס בהודו, במימון הקרן הלאומית למדע ו-UGC The University Grants Commission India. המחקר יעסוק בהשפעת שימוש בתאורה מלאכותית בלילה על בעלי חיים (זיהום אור), ובמסגרתו תיבחנה ההשלכות של חשיפה כרונית לזיהום אור באורכי גל שונים על יונקים פעילי

סוגים שונים של תאורה במערכת המחקר החדשה, צילום: יעל בלון

יום ופעילי לילה (קוצנים
זהובים וקוצנים מצויים)
ודו-חיים (חפרית מצויה,
שבעבר נקראה חפרית
עין-החתול). המחקר ימשך
שלוש שנים, ובמהלכו תיבדק
ההשפעה של החשיפה
לתאורה המלאכותית על
בריאותם, הצלחת הרבייה
ומשך החיים של המינים
הנחקרים. המטרה היא
לגבש המלצות להפחתת
הפגיעה בבעלי החיים, הנגרמת כתוצאה משימוש בתאורה מלאכותית בלילה.

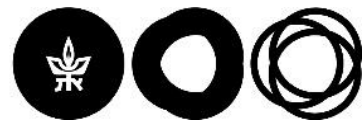
אירוע הסיום של תלמידי ביה"ס סגול

אירוע הסיום של ביה"ס סגול, צילום: יוסי יובל

אירוע הסיום של תלמידי
התואר הראשון בביה"ס סגול
למדעי המוח התקיים בגן
הזואולוגי. כ-150 מתלמידי
התואר הראשון של ביה"ס
(שנים א'-ג') הגיעו לגן כדי
להשתתף בחגיגה. יותר
מ-50 פוסטרים, המציגים את
פרויקטי המחקר של תלמידי
שנה ג', נפרשו בשורה ארוכה
אל מול הברכה שבשטח
הפתוח. התלמידים הציגו את

עבודות המחקר שלהם וקיימו דיונים מדעיים סוערים בצל קינון האנפות. חמשת הפוסטרים
הטובים ביותר זכו לפרסים. התלמידים וחברי סגל רבים שהצטרפו אליהם סיירו בשלוש תחנות,
שבהן הוצגה קבלת החלטות בציפורים (פרופ' ארנון לוטם), תנועה בחולדים (פרופ' דוד עילם)
וחישה אקטיבית בעטלפים (הדוקטורנטית סשה דנילוביץ). לעת ערב עזבו החוגגים את הגן
כשרוחם טובה ובטנם מלאה.

חדשות הגן בקטנה

הודות לשיתופי פעולה עם גני חיות בארץ, קיבלנו מגן החיות בנהריה שלושה אפרוחי **נטה אדומת-ראש**, שבקעו באפריל-מאי. הם נמצאים בינתיים באזור אקלום, הרחוק מעיני מבקרים. כשיגדלו מעט ויתרגלו למטפל, יעברו בשלב ראשון לתצוגת עופות המים, ומאוחר יותר ישוחררו לשטח הפתוח.

שני אפרוחי **האווז האפור**, שעל בקיעתם וגדילתם דיווחנו בחדשות **אביב 2018**, גדלים יפה ובקרוב ישוחררו לשטח הפתוח. כשלב ביניים בנו להם המטפלים הדר יוסיפון ואהוד קציר מתחם אקלום מרווח, שחלקו על גדת הבריכה וחלקו בתוך המים ממש.

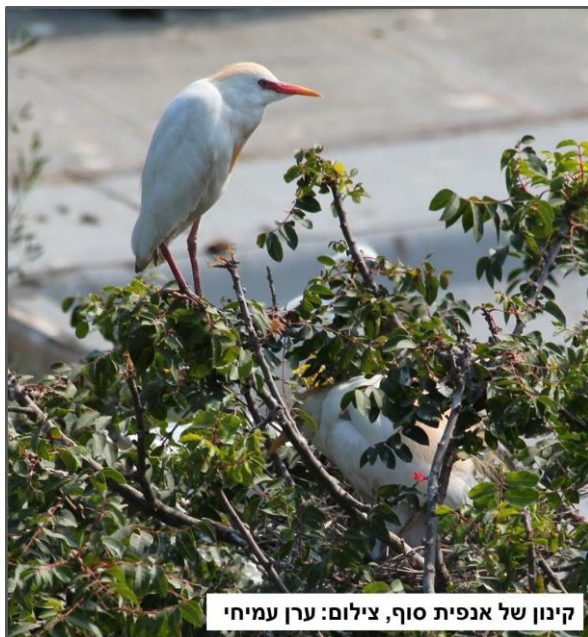

מימין: מראה כללי של מתחם האקלום, משמאל: האווזים בביתם החדש והזמני, צילום: הדר יוסיפון

מגלן מצויץ, צילום: עוז ריטנר

גם השנה, כמו כל שנה כמעט, יש גוזלים **למגלנים המצויצים**. כזכור, **המגלן המצויץ הצפוני** מוגדר כ-**Critically Endangered**, כך שרבייתו בשבי, אצלנו ובמקומות אחרים בארץ ובעולם, משמחת מאוד. עוד לשמחתנו, מגלנים מצויצים מתחילים לשוב לשמי אירופה, כפי שאפשר ללמוד **מכתבה שהתפרסמה ביולי האחרון**.

קינן של אנפית סוף, צילום: ערן עמיחי

🌈 רוני מיכלין חד העין גילה על אחד מעצי הגן
קינן של אנפית סוף – קינן נדיר מאוד
באזורנו. רוני ביקש מד"ר ערן עמיחי שיצלם
את הקינן, וכך, לשמחתנו, יש לנו תיעוד של
המאורע.

🌈 קן ההפתעות: בצפון הבריכה שבשטח
הפתוח, קרוב לקו המים, גילינו קן של חסידות.
להפתעתנו לא היו ביצים בקן, אך הייתה בו
אבן יפה ועגולה, שעליה דגרו החסידות
במסירות. למי שמתבונן היטב בתמונה צפויה
הפתעה נוספת: החסידות שבנו את הקן שילבו
בו גם כנפיים של אנפות.

🌈 אבן קירור: באחד ממימי הקיץ החמים גילינו את הסנאי שלנו, שחי בצפריית החורש, מנצל
את אחת מהאבנים שבצפרייה לצורך קירור: הוא משתטח עליה בכל גופו וכך מצנן את גופו.

ימין: קן חסידה עם אבן המתפקדת כביצה, צילום: הדר יוסיפון;
שמאל: סנאי מתקרר על אבן, צילום: רון אלעזרי-וולקני

חוג הצפרות והטבע לילדי גוש דן של החברה להגנת הטבע – סיכום שנה

ענת גל, מדריכת חוג צפרות וטבע השנה התחלנו את חוג הצפרות של תל אביב עם קבוצת צפריות צעירות ומבטיחות בכיתות ב'-ד'. עד מהרה הקבוצה גדלה מעט ויצאנו לדרך. בכל שבוע נפגשנו באתר אחר באזור תל אביב ובו חיפשנו ציפורים וטבע. לפעמים השמש זרחה בחוזקה, לפעמים ירד עלינו קצת גשם, אך בכל מזג אוויר מצאנו את הייחוד ופגשנו את

הטבע מקרוב. לעיתים, כשהיה צורך במסתור אמיתי, מצאנו את ביתנו בגן הזואולוגי המסקרן והמזמין,

שהיוה נקודת עוגן חשובה לחוג.

ראש ציפור – פארק הצפרות החדש שנפתח בשטח פארק הירקון – הפך למוקד משיכה עבורנו, ובהדרגה גם עבור הציפורים. לאורך השנה זכינו לראות שם ציפורים מקומיות (יציבות) ונדודות, שהגיעו לשחות, להתרחץ ולאכול באזור האגם; ברווזים, שלדגים, תורים מצויים והשיא היה כ-50 נחילאים לבנים שהגיעו למקלחת המונית ומרגשת.

בעונת הנדידה התאמצנו והגענו לברך את הנוודים הטריים שהגיעו היישר מן הים ונחתו על הגבעות של חוף הצוק. עופות דורסים, חנקנים, סלעיות ושרקרקים שיחקו איתנו מחבואים בין הדיונות והצמחים. הגענו גם לשפך הירקון, סמוך לנמל תל אביב, ושם גילינו את אחת התגליות המרגשות של החוג – אתר התכנסות ללינה של זרזירים מצויים! רגע לפני השקיעה התיישבנו על המדשאה מול מסוף רידינג וצפינו בזרזירים המתכוננים ללינה במחול מרהיב מעל קו הרקיע של העיר.

אבל, כמובן, אין כמו הבית! כאשר לא רצינו לשחק מחבואים עם הציפורים, והיה לנו חשוב לראותן מקרוב, התקבלנו בברכה בגן הזואולוגי. חלקנו את השבילים עם חסידות ועגורים, צפינו בקינון של נשרים ושחפים הנמצאים בסכנת הכחדה עולמית, הכרנו מקרוב שפע ציפורים ואת המבנה הייחודי שלהן וכל אלה הכניסו אותנו לסוד העניינים. מהידע שרכשנו ניסינו לתרום בחזרה לציפורי הגן בכך שתכננו עבורן מתקני אוכל ייחודיים.

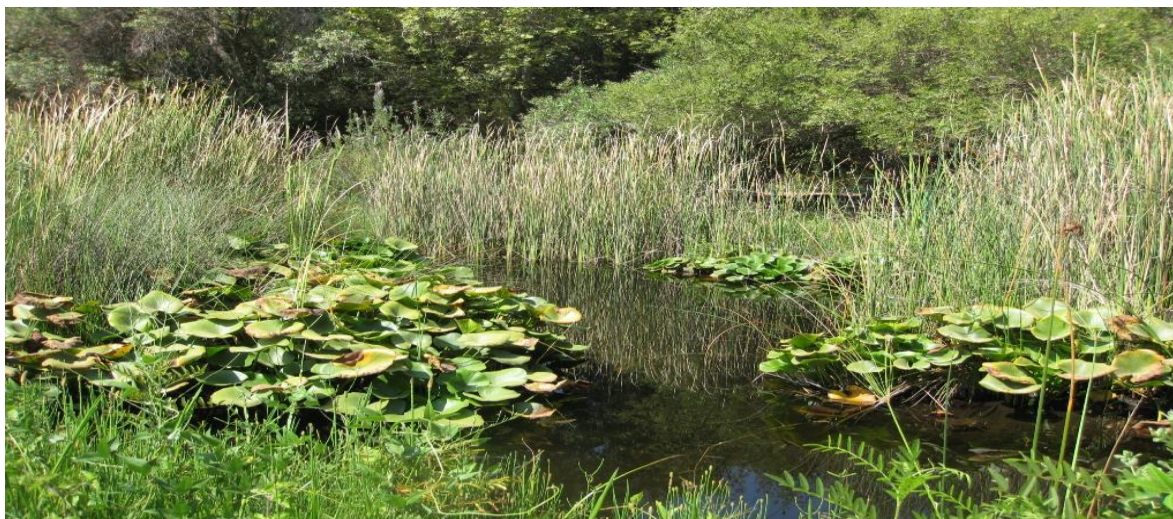
אנו כבר מחכים לשנה הבאה, שבה נוכל לפגוש את חוקרי הטבע העורכים את מחקריהם בגן הזואולוגי, את שלל הציפורים הנודדות בגן הבוטני ואת העופות המגיעים לבלות את החורף בראש ציפור בפרט וברחבי תל אביב בכלל!

נשמע לכם מהנה? נשמח אם תצטרפו אלינו לפעילות החוג!

לפרטים נוספים והרשמה: 052-4773977, hug.tzaparut@gmail.com

חדשות הגן הבוטני

אוכמים ויתוצים – אבולוציה בפעולה

אוכם אמיתי, צילום: יעל אורגד

לאחרונה נשתלו בחלקת "עין גדי" בגן שני מיני אוכם: אוכם אמיתי (*Suaeda vera*) ואוכם שיחני (*Suaeda fruticosa*), שניהם ממשפחת הירבוזיים, Amaranthaceae (עד לא מזמן שויכו שני מינים אלה למשפחת הסלקיים, Chenopodiaceae). שני מיני האוכם גודלו כחלק ממחקר הנערך במעבדתה של ד"ר נטע דורצ'ין בבית הספר לזואולוגיה, העוסק בקשר בין

צמחי האוכם ליתוצים - יתושים זעירים היוצרים עפצים*. היתוצים הבוגרים מטילים את ביציהם על רקמות הצמח או בתוכן, והזחלים הניזונים מהן גורמים להתפתחות עפץ ומשלימים את התפתחותם בתוכו. כמו רוב החרקים יוצרי העפצים, היתוצים יוצרים עפצים, בדרך כלל, במין אחד בלבד של פונדקאי או במספר מינים קרובים, שכן התהליך דורש התמחות ספציפית מאוד. מיני האוכמים הם צמחי מלחות, הדומים למדי זה לזה מבחינה מורפולוגית. פעמים רבות, העפצים שיוצרים מיני היתוצים השונים מקלים עלינו מאוד את זיהוי הצמח לרמת המין. במהלך המחקר נבחנו העדפות ההטלה של מיני יתוצים שונים והצלחת התפתחותם על מינים

עפץ בקודקוד הצמיחה של אוכם שיחני, נוצר על ידי
היתוך . *Dasyneuriola* sp, צילום: נטע דורצ'ין

שונים של אוכמים. באחד מהמקרים
התגלה ששתי אוכלוסיות של מין
היתוך שנחקר נמצאות במהלכו של
תהליך התפצלות, העשוי להוביל
ליצירת שני מיני נפרדים של יתוצים:
האחד על אוכם מדברי והשני על אוכם
שיחני. זוהי דוגמה נוספת (ומקומית)
לתפקידו המרכזי של הקשר בין
צמחים לחרקים ביצירת המגוון
הביולוגי בטבע.
*עפץ: גידול מבוקר הנוצר ברקמות
צמח, בדרכ כלל כתוצאה מפעילות של
חרק.

תמרינדי - איך עץ שמקורו באפריקה זכה לשם "הודי"?

לאחרונה פרח בחלקת צמחי המרפא בגן תמרינד הודי (*Tamarindus indica*). זהו עץ טרופי
ממשפחת הקטניות (פרפרניים) (Leguminosae, Fabaceae). למרות שמו, המגיע מן הצירוף
"תמר הינדי" (שפירושו, בערבית, תמר הודי), מקורו דווקא באפריקה. ככל הנראה, העץ הופץ
להודו כבר בעבר הרחוק, ומשם לשאר חלקי העולם. הציפה העוטפת את הזרעים בתרמיל הפרי
היא אכילה וחמוצה מאוד. הפרי נמצא בשימוש נרחב במטבח ההודי ובמטבחים נוספים ברחבי
העולם. הוא משמש להכנת תבשילים, ובתוספת סוכר אף להכנת משקאות וממתקים. הפרי
מהווה מקור לוויטמין B₃. אנו מקווים כי לאחר הפריחה הצבעונית והיפה מזכה גם לפירות נאים.

תמרינד הודי, צילום: משה פרי

מכירים את צמחי המרפא מקרוב, צילום: ניקולה בבזאדה

רוקחים משחה טיפולית, צילום: ליטל שרביט

אייר כהן, צילום עצמי

רפואת צמחים בכל בית

איך רוקחים משחה לטיפול בפצעים, מה זה שמן תשרית ואילו צמחים טובים להקלה על שיעול? כל אלו ועוד נלמדו ביום השתלמות מיוחד, שנערך בגן הבוטני באמצע חודש יוני. הפעילות, שנערכה בגן על ידי העמותה הישראלית לצמחי מרפא, בהנחייתו של בעז צור, הרבליסט מוסמך, כללה הרצאה וסדנה להכנת התכשירים.

המשתתפים סיירו בגן הבוטני, הכירו את צמחי המרפא, חלקם צמחי בר בישראל, את השימושים השונים בהם, ובהנחייתו של בעז רקחו מהצמחים כמה תכשירים מיוחדים ומועילים.

חשוב לציין: לא כדאי לנסות ולרקוח תכשירים באופן עצמאי

וללא הידע המתאים. צמחים מסוימים רעילים מאוד ועלולים לגרום לנזק. רק בריאות!

תודה אייר על שירות נהדר!

בסוף חודש יולי סיים את שירותו בגן הבוטני אייר כהן, שהגיע לגן במסגרת שירות לאומי. בשנה האחרונה אייר הצטרף אל צוות הגינון שלנו והיה אחראי על תצוגת אוסף צמחי המרפא ע"ש מנשה. אופיו הרגוע, נכונותו הרבה לעזור והרצון ללמוד ולהשקיע הפכו אותו לנכס עבור הגן. אנו מודים לו על שירותו המשמעותי ובטוחים שהוא יצליח בכל אשר יפנה.

מעבדת השורשים, צילום: יורם רשף

לחשוף את החצי החבוי

הכנס העשירי של האגודה הבינלאומית לחקר שורשים (ISRR) התקיים השנה בישראל. חוקרים מהפקולטה למדעי החיים של אוניברסיטת תל אביב לקחו חלק בכנס זה, ואף הובילו את אחד מהסדורים המקצועיים, שבמסגרתו נערך ביקור במעבדת השורשים שבגן הבוטני. בניין המעבדה, בן שלוש הקומות, מהווה מתקן מחקר ייחודי, שבו ניתן לגדל צמחים כאשר שורשיהם חשופים ולבחון היבטים שונים בתפקודו והתפתחותו של החצי החבוי של עולם הצומח. המעבדה הוקמה לראשונה במהלך שנות ה-70 על ידי פרופ' יואב ויזל ז"ל, שהיה אז מנהל הגן הבוטני והגה את הרעיון. כשהוקמה המעבדה, היא הייתה המתקן הראשון מסוגו בעולם. כיום, פרופ' עמרם אשל מנהל את המחקר המתקיים במעבדה והוא גם שהוביל את הסדור המקצועי למשתתפי הכנס.

פלישת התנים

הגן הבוטני הוא שטח פתוח, המקיים מערכת אקולוגית טבעית למחצה בתוך המרקם העירוני השוקק של גוש דן. עקב כך, בעלי חיים רבים ומגוונים נמשכים לשטח הגן, חלקם כדיירי קבע ואחרים נודדים ומבקרים בשטח הגן במהלך שעות היממה. בין האחרונים נמנים גם התנים (תן זהוב, *Canis aureus*), אשר נכנסים אל הגן עם רדת הליל ובדרך כלל עוזבים בשעות הבוקר. התנים הם יונקים חברתיים ופעילים מאוד, ומרבית הביקורים שלהם מסתיימים בנזק קל לצנרת ההשקיה או ברמיסה של צמחים. אולם בקיץ הנוכחי גרמו התנים לנזקים רבים: באחד הלילות פלשו התנים לחממה הטרופית וחפרו החוצה צמחים שהיו שתולים מסביב לבריכה; בלילה אחר הם נכנסו אל סככת הקקטוסים, הפכו עציצים רבים וקרעו צינורות השקיה. בעלי חיים רבים מחפשים מזון, מתרבים ומקננים בשטח הגן הבוטני. נוכחות חיות הבר בקרבת בני האדם היא

תופעה ארצית, שהולכת וגוברת בעקבות צמצום שטחי המחיה הטבעיים ומקורות המזון. השמירה על שטחים פתוחים ומסדרונות אקולוגיים חיוניים לקיומנו המשותף.

אחרי ביקור התנים בחממה הטרונית, צילום: כנרת מנביץ

פינת המעקב

להוסיף קצת מלח?

אשל היאור (*Tamarix nilotica*) מאזור יוטבתה, שנשתל באביב האחרון בחלקת המלחה בגן, נקלט יפה. בחלקה זו גדלים צמחי מלחה - מינים העמידים במלח, הגדלים בטבע באזורים שבהם מליחות הקרקע גבוהה. כדי שירגישו "בבית", אנחנו מפזרים מדי פעם מלח באזור החלקה, ולאחר מכן משקים. כך אנו יוצרים סביבה מתאימה להתפתחותם של מינים אלה, וגם מונעים התפתחות עשבייה מתחרה, שאינה מסוגלת לשרוד בתנאי המליחות הגבוהים.

אשל היאור בחלקת המלחה, צילום: יעל אורגד

יבול הטף השנה, צילום: כנרת מנביץ

יבול במשקל 5 קילוגרם

בתחילת הקיץ נאסף צוות הגנים כדי לדוש את אלומות הטף שנקצרו בסוף האביב. זרעי הטף הזעירים התבלטו בצבעם הכהה על יריעת הפלסטיק הבהירה ששימשה לדיש. לאחר ניקוי המוץ נותר שק עם זרעים רבים, במשקל של כ-5 ק"ג בלבד.

דיש מסורתי של טף, צילום: כנרת מנביץ